

Kulturarhistorisk karakterisering och bedömning

Näsby kyrka

*Näsby socken i Vetlanda kommun
Jönköpings län, Växjö stift*

JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM
Byggnadsvårdsrapport 2007:17

Anders Franzén

Kulturhistorisk karakterisering och bedömning

Näsby kyrka

*Näsby socken i Vetlanda kommun
Jönköpings län, Växjö stift*

Rapport och foto: Anders Franzén. Grafisk design: Anders Gutehall. Tryckning och distribution: Marita Axelsson

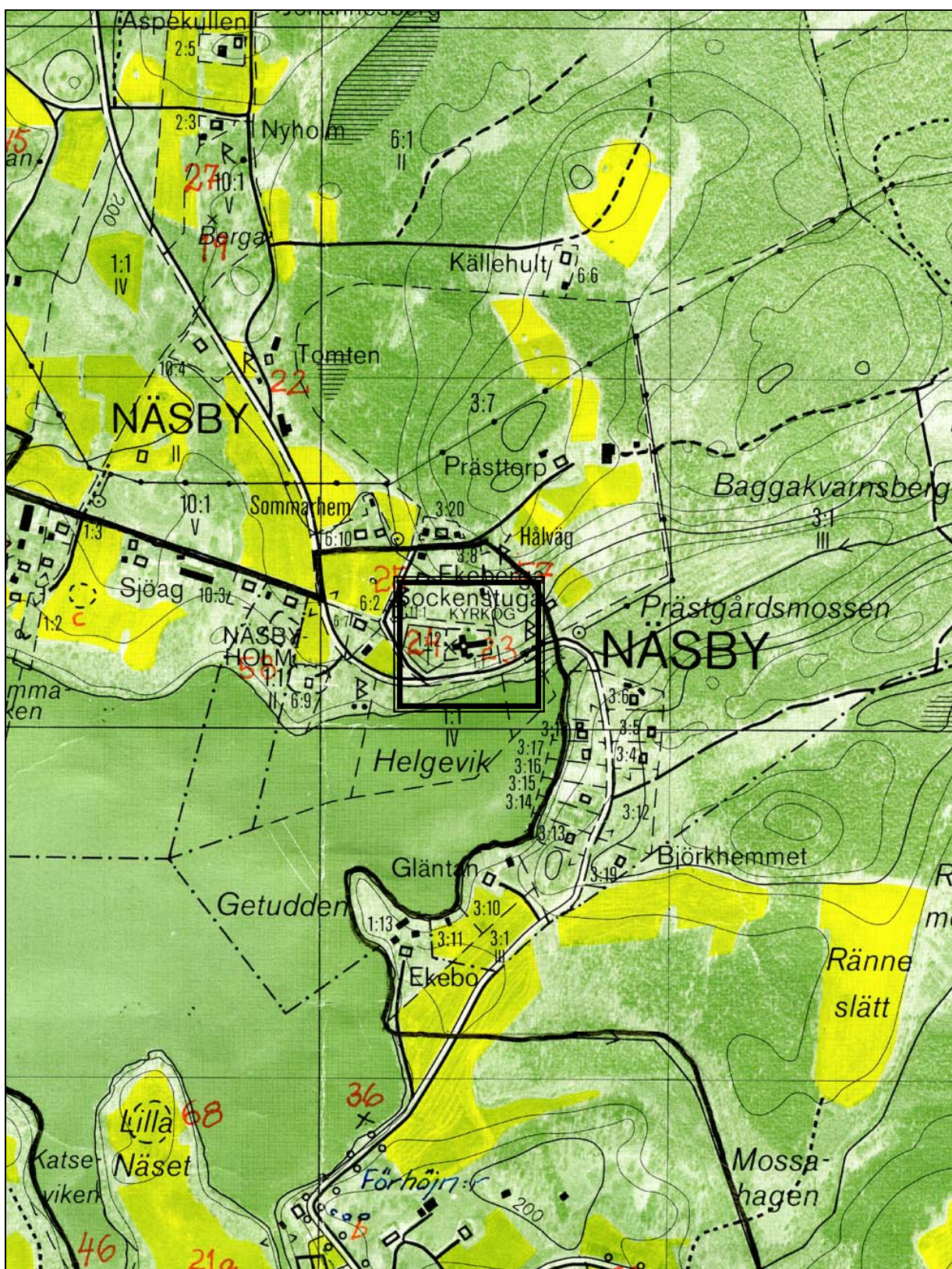
Jönköpings läns museum. Box 2133. 550 02 Jönköping Tel: 036-30 18 00. E-post: info@jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd: Ur allmänt kartmaterial från Lantmäteriet. Medgivande 94.0133

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2007

Innehåll

Inledning	4
Bakgrund och omfattning	4
Karakteriseringens syfte	4
Uppläggning och rapport	4
Kulturhistorisk bedömning	4
Sammanfattande beskrivning	5
Beskrivning och historik	7
Socknen och kyrkomiljön	7
Historik	8
Kyrkobyggnaden	12
Kulturhistorisk karakterisering och bedömning	17
Sammanfattning	17
Händelsehistorik	18
Källhänvisningar	20
Arkiv	20
Litteratur	20
Tekniska och administrativa uppgifter	20

Utdrag ur ekonomiska kartans blad Näsby 6F 3a.

Inledning

Bakgrund och omfattning

På uppdrag av Vetlanda kyrkliga samfällighet, har Jönköpings läns museum utfört en kulturhistorisk inventering och karakterisering av Näsby kyrka. Arbetet har utförts i samband med upprättande av vård- och underhållsplan för kyrkobyggnaden och ska ingå som en del av denna. Arbetet bekostades av medel från den kyrkoantikvariska ersättningen och påbörjades och avslutades under 2006. Rapporten omfattar en genomgång av kyrkobyggnadens historik, beskrivning av exteriör och interiör och en beskrivning av dess kulturhistoriska värde. Antikvarie Anders Franzén vid Jönköpings läns museum har varit rapportansvarig.

Karakteriseringens syfte

Syftet med karakteriseringen är att öka kunskapen om det kulturhistoriska arv som kyrkobyggnaden bär på. Mer konkret ska arbetet ligga till grund för de vård- och underhållsplaner som ska tas fram av varje församling och som är en förutsättning för att efter 2006 kunna söka kyrkoantikvarisk ersättning från stiftet. Rapporten ska också kunna ingå i länsstyrelsens och läns museets underlagsmaterial vid beslut i ärenden som berör kyrkobyggnaderna.

Uppläggning och rapport

Arbetet har varit uppdelat i en fältdel med inventering och fotografering och en arkivsökningsdel. De aktuella arkiv som gått igenom har främst varit länsstyrelsens arkiv över ärenden, med kopior från ATA:s arkiv i Stockholm. Jönköpings läns museum har också ett arkiv över handlingar och pressklipp mm. Befintlig hembygdslitteratur har använts i förekommande fall. Arkivuppgifterna utgör således en sammanfattning av tillgängliga arkiv och omfattar inte en komplett beskrivning av händelser i kyrkans byggnadshistoria.

Rapporten är upplagd med en inledande kort sammanfattning, en beskrivning av kyrkomiljön och historiken i löpande text samt en beskrivning av kyrkans nuvarande utseende. Därefter följer den kulturhistoriska värderingen och bedömningen, och sist en händelsehistorik med händelser listade i kronologisk följd.

Kulturhistorisk bedömning

Den kulturhistoriska bedömningen har gjorts av Jönköpings läns museum i samarbete med länsstyrelsen i Jönköpings län. En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv utan hela tiden föremål för omvärderingar. Vid bedömningen tas hänsyn till dels varje enskild kyrkas egna värden, men också till värden i förhållande till andra kyrkor i stiftet och landet. Den kulturhistoriska värderingen och bedömningen nämner i de flesta fall inte enskilda byggnadsdetaljer utan beskriver värden och karaktärsdrag i stort.

Inför varje planerad förändring eller större underhållsåtgärd skall tillstånd inhämtas från länsstyrelsen och varje ärende behandlas där från fall till fall. Utifrån det kulturhistoriska värdet tas beslut om vilka åtgärder som får företas samt vilka som är berättigade till kyrkoantikvarisk ersättning.

Denna rapport ska finnas tillgänglig på Växjö stift, länsstyrelsen i Jönköpings län, Jönköpings läns museum samt på respektive kyrklig samfällighet.

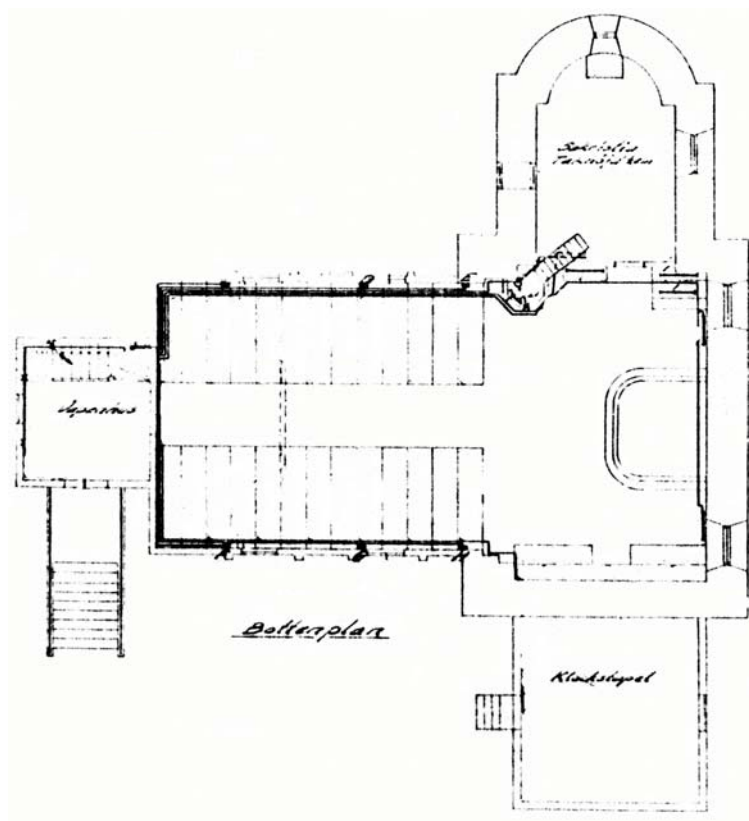
Sammanfattande beskrivning

Fastighetsbeteckning: Näsby 12:1, Näsby kyrka

Vetlanda kommun, Näsby församling, Näsby socken, Vetlanda kyrkliga samfällighet, Vetlanda kontrakt, Växjö stift, Jönköpings län.

Näsby kyrka utgörs i grunden av de medeltida delarna – långhus, kor och absid – som kompletterats under 1700-talets första hälft med ett nytt långhus mot norr samt ett torn från 1800-talets början. De äldsta delarna av kyrkobyggnaden är uppförda av skalmurad sten som putsats och avfärgats i vitt. För övrigt utgörs stommen av trä som reveterats och avfärgats i vitt. Taken utgörs av sadeltak belagda med falsplåt av stål som målats svart. Tornet med lanterninen har emellertid ett tälttak med en kort spira.

Invändigt är kyrkorummet orienterat i nord-sydlig riktning sedan den stora tillbyggnaden. Det som främst fångar besökarens uppmärksamhet är de rika och välbevarade takmålningarna i långhuset av konstnären Johan Christian Zschotzscher samt altarpuppen och predikstolen. Tillsammans ger de en barockkaraktär åt kyrkorummet med mycket patina. Trots att inventarier tillförts kyrkorummet senare har dessa underordnat sig den äldre barockinredningen. Detta gäller t ex bänkinredningen och orgeln.

Plan över Näsby kyrka omkr 1942. Sedan ritningen upprättades har bl a vapenhusets inredning ändrats. (Underlag: Värmeritning från 1942).

Beskrivning och historik

Socknen och kyrkomiljön

Näsby socken är belägen på det sydsvenska höglandet inom Västra härad. Socknen har tidvis utgjort ett eget pastorat, tidvis ingått i pastorat med Bäckseda, men tillhör i dag Vetlanda kyrkliga samfällighet. Näsby socken är liten till ytan, kuperad och domineras av skog. Socknen saknar tätorter, men är belägen strax nordväst om Vetlanda. Trakten är bl a känd för den medeltida borganläggningen Hultaby och storgården Hällinge.

Näsby kyrka ligger på en höjd nära sjön Flögen. Närmast kyrkan ligger spridd agrarbebyggelse och sommarstugor. Ett stenkast från kyrkan ligger komministerbostaden från 1923 samt sockenstugan från 1800-talets mitt. Lite längre mot nordväst ligger missionshuset och sommarhemmet Flögensborg. Kyrkobyggnaden omges av en kyrkogård utan annan bebyggelse. Kyrkogården är merendels gräsbevuxen och den har flera stora träd av olika arter. På kyrkogården finns grusade gångar delvis med plattor i gångens mitt. Utefter gången finns gatulyktor som är svartmålade. Kyrkogården omgärdas av en kallmurad bogårdsmur. Näsby kyrka ingår i ett område av riksintresse för kulturmiljövården.

Flygbild över Näsbykyrka (efter vykort, JLM).

Historik

Näsby kyrka är en av flera tidigmedeltida stenkyrkor som uppfördes i och kring Njudungs folkland under 1100-talets senare hälft. Flertalet av dessa stenkyrkor omfattar ett i ett sammanhang uppfört långhus, kor och absid. Den befintliga dopfunten har daterats till 1200-talet. För övrigt omfattar kyrkans lösa inventarier en rad medeltida träskulpturer samt framför allt ett triumfkrucifix från 1200-talet.

Näsby kyrkan medeltida långhus, kor och absid (äldre foto, JLM).

En av kyrkans i dag mer betydelsefulla inventarier är predikstolen som tillverkades 1690 av bildhuggaren Johan Kuhla. Denna skänktes av familjen Silferhielm på Flishult. Det ursprungliga ljudtaket är inte uppsatt, men bevarat i tornkammaren. Från barocktiden härrör också fyra snidade begravningsvapen avseende ätterna Silfverhielm (ca 1737), Patkull (ca 1687) och Silfversparre (ca 1644 resp 1600-tal).

I likhet med många tidigmedeltida kyrkor saknade Näsby kyrka länge torn och den hade i stället klockstapel. En klockstapel uppfördes 1706 av byggmästaren Lars Höflin från Eksjö. Denna klockstapel stod kvar till 1807 då den blev överflödig genom att det nya tornet uppfördes.

Den mest genomgripande förändringen av kyrkobyggnaden genomfördes 1726-27 när en tillbyggnad mot norr uppfördes. Samtidigt ändrades kyrkorummets inredning så att det orienterades i nord-sydlig riktning. Som en följd av dessa förändringar anskaffades den nya altarpuppstenen, vilken placerades på sydväggen. Många småländska kyrkor har genomgått en liknande förändring, men Näsby kyrka är ett särskilt tidigt exempel på detta. Lite ovanligt är också att den medeltida stenkyrkan kompletterades med en tillbyggnad av trä – inte sten.

Ett tiotal år efter att kyrkan byggts till installerades en ny orgel som tillverkats av organisten Lars Sohlberg i Norra Sandsjö. Denna orgel ersattes år 1893 av en ny tillverkad av

orgelbyggaren Erik Nordström i Eksjö. Denna orgel tillhör Nordströms allra sista arbeten. Orgeln restaurerades 1967 av orgelbyggaren Richard Jacoby, Farsta. Vissa ornament från den äldsta orgeln finns bevarade på skranket mellan koret och sakristian.

En av kyrkorummets mest anslående delar är taket och dess målningar. Dessa skapades av konstnären Johan Christian Zschotzscher och de är uppdelade i tre delar med Jesu liv på de plana partierna och valvet illustrerar bönepunkterna i Fader Vår. När kyrkan skulle restaureras år 1892 föreslogs att takbrädorna skulle bytas ut för att täta taket. Eftersom man lyckades täta taket uppifrån kom taket med målningarna att bevaras och dessutom inte övermålas. Även läktarbarriärens målningar med apostlarna är utförda av Zschotzscher samma år.

Takmålning från 1746 av Johan Christian Zschotzscher i koret.

Odaterad bild av Näsby kyrka sedd från väster. Eftersom takfotens konsoler finns bör tidpunkten vara efter 1892. Den stora skillnaden mot dagens utseende är att tornet inte är reveterat utan klätt med locklistpanel. Vidare är tornluckorna välvda. På tornet västra vägg finns på bottenvåningen också en lucka med överljus (äldre foto, JLM).

Som nämnts uppfördes ett nytt torn av trä år 1807. På platsen hade tidigare det Falkenbergiska gravkoret stått, men detta revs i samband med tornuppförandet.

En ingående inventering utfördes år 1828 och av denna framgår att innerväggarna var strukna med vit kalkfärg, bänkarna och pelarna mörkt marmorerade och dörrarna mörkbruna. Inventeringen omnämner både den i dag befintliga orgelläktaren och ytterligare en pärlfärgad, dvs beigevit, läktare. Det är därför troligt att en i dag riven läktare funnits i det medeltida koret.

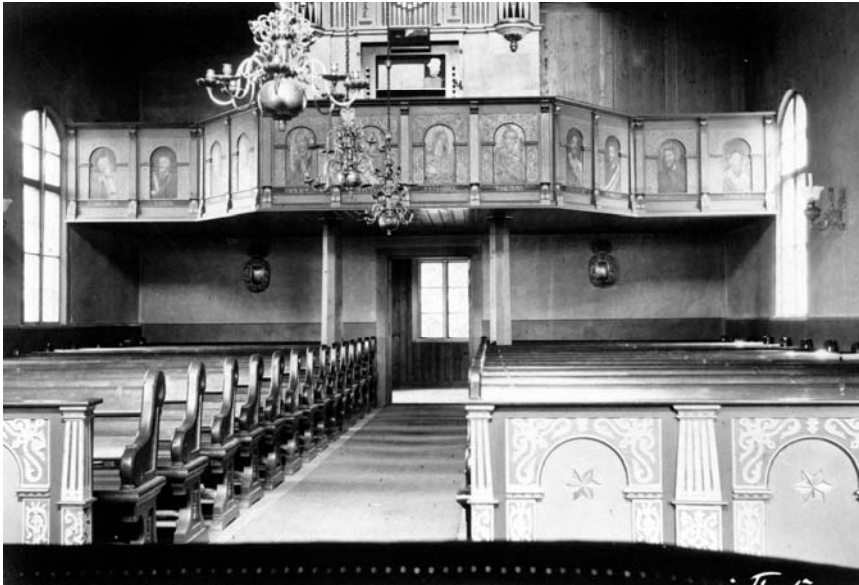
En radikal ombyggnad och restaurering genomfördes 1892. Denna innebar att exteriören försågs med figursågade konsoler vid takfoten och att kyrkbänkarna byttes ut mot en ny öppen med kontursågade gavlar. Möjligen var det även då som det befintliga vapenhuset tillkom.

Mot slutet av 1920-talet aktualiserades en restaurering av kyrkan och år 1927 företogs en mindre invändig restaurering då bl a takmålningarna rengjordes och innerväggarna avfärgades på nytt eftersom interiören var påtagligt nedsotad av kaminuppvärmningen. Man anlätade inom kort antikvarien Sven Brandel vid Riksantikvarieämbetet, vilken uppgjorde ett översiktligt och mer genomgripande program. På Brandels bortgång fullföljdes inte detta.

Tio år senare var det emellertid dags, men nu fokuserade man i hög grad på vapenhuset. Eftersom det var trångt och svårt att bära in och ut kistor genom de alltför smala dörrarna uppdrog man åt den kände kyrkorestaureringsarkitekten Erik Lundberg att utforma nya dörrar. Lundberg skapade då breda enkeldörrar av ek med geometriskt profilmönster. Även kyrkorummets interiör sågs över med konservering och ommålning i ny färgsättning. Innerväggarna erhöll då en ljus gråvit kulör. Dessa arbeten i kyrkorummet leddes av konservatorn Sven Wahlgren från Kalmar. Vad gäller kyrkans takbeläggning utgjordes den av falsplåt åtminstone fram till denna restaurering.

Under 1940-talet blev kyrkan föremål för en rad smärre förändringar. Bl a installerades ett nytt centralvärmesystem med ett nytt pannrum och vapenhusets innerväggar kläddes med masonit. Under resten av 1900-talet genomfördes successivt löpande underhåll av exteriör och interiör, vilket inbegrep konserveringsåtgärder. Någon gång, troligen vid 1900-talets mitt ändrades lanterninens exteriör från att ha varit reveterad till den nu befintliga locklistpanelen.

Omkring år 2000 fanns en rad skador i den utvändiga putsen samtidigt som praktiska anordningar såsom toalett saknades. Vad gäller exteriören företogs en putslagning och avfärgning. De praktiska lösningarna i kyrkan diskuterades och bl a föreslogs inrättande av en läktarunderbyggnad. Resultatet blev emellertid att vapenhuset omdisponerades med en ny trappa samt en toalett i vapenhusets nordöstra hörn. Kort därefter försågs kyrkan med fasadbelysning.

Långhuset sett mot norr år 1914. Inte mycket skiljer sig från dagens utseende.

Kyrkobyggnaden

Näsby kyrka utgörs av en sammansatt byggnadskropp tillkommen i olika skeden. De äldsta delarna från tidig medeltid är långhuset, koret och absiden och de är uppförda med öst-västlig orientering. Denna stomme består av skalmurad sten. Åren 1726-27 uppfördes en rektangulär tillbyggnad mot norr som omfattade en s k nykyrka. Denna tillbyggnad uppfördes av timmer. Invid den medeltida delens västra vägg står ett torn av trä. Tornet är närmast kvadratisk med en mindre, sluten lanternin med ett tälttak och en kort spira överst. Huvudentrén mot norr utgörs av ett tillbyggt nästan kvadratisk vapenhus av trä.

Näsby kyrka sedd från nordost med de medeltida delarna till vänster och nykyrkan och vapenhuset till höger.

Kyrkans exteriör är spritputsad med slätputs kring fönster och dörrar frånsett lanterninen som är klädd med locklistpanel. På långhusets fasad i höjd med fönsternas nederdel löper en plåtavtäckning. På detta långhus finns även stående följare som även de putsats. Putsen är avfärgad i vitaktig kulör. Mellan ytterväggarna och taket finns en taklist av trä med figursågade konsoler som målats i ljusgrå kulör. Flertalet av kyrkans fönster är segmentbågiga och bågarna är försedda med tät spröjsning. Den södra fasaden är försedd med ett gavelparti med ett halvmåneformat spröjsat fönster. Alla fönster är målade i grå kulör. Fönsternas solbänkar utgörs av plåt av stål som målats svart. Tornet är försett med luckor och ljudluckor av trä som målats svarta.

Kyrkobyggnaden har två ingångar. En, som nämnts, i vapenhuset och en i den nuvarande sakristian. Vapenhusets entré har en hög granittrappa och en enkeldörr av ek med ett geometriskt mönster. Sakristians dörr är av liknande slag och svartmålad. Kyrkobyggnadens belägenhet på en höjd och dess höga sockel vid huvudentrén har medfört att försök till tillgänglighets-anpassningar försvårats. Den idag med stålram ordnade

handikappsanpassningen är inte helt tillfredsställande från kulturhistorisk, estetisk och brukaraspekt.

Varje del av byggnadskroppen har ett sadeltak, frånsett tornet som har ett tälttak och absiden som har ett mångsidigt tak. Alla tak är belagda med falsad stålplåt, som är målade i svartgrå kulör. Takfallen avvattas med ståldrännor och stuprör i samma material och kulör.

Kyrkans takfot med konsolerna från 1892 års restaurering. Bilden visar även nykyrkans vertikala följare som stabiliserar timmerstommen.

Byggnaden har en sockel som skjuter ut något från det övriga vägglivet. Även sockeln är spritputsad och målad i grå kulör. Längst i norr är sockeln kvaderindelad.

Invändigt består kyrkobyggnaden av ett kyrkorum med nykyrkan, det medeltida långhuset samt sakristian omfattande det ursprungliga koret och absiden samt ett vapenhus med övervåning samt tornets utrymmen. Kyrkorummets golv utgörs av spontade brädor som fernissats. Väggarna är slätputsade och avfärgade i vit kulör. Innertaket är plant frånsett mittsektionen som är tunnvalvd och består av brädor med omfattande figurmålerier.

Altaruppsatsen är av trä och har en calvariegrupp som centralmotiv. Där över finns gravläggningen och överst den uppståndne Kristus med segerfanan. I altaruppsatsen ingår ett altarbord av trä, som är klätt med vinröd sammet. Kring altaret finns en altarring med svarvade balusterdockor och textilklädsel. Altarringen är målad i grått och guld och tygklädseln är av vinröd sammet. På ömse sidor av altaruppsatsen finns nummertavlor i klassicistisk stil med snidade ramar i grå kulör med förgyllningar.

Predikstolen utgörs av en polygon korg med ornament i form av spiralvridna kolonner och speglar med Kristus och apostlar. Predikstolen, som saknar ljudtak, står på en kort kolonn och har flyttats i samband med kyrkorummets omorientering i nord-sydlig riktning.

Koret med altaruppsatsen från 1720-talet.

Kyrkans predikstol från 1690 av Johan Kuhla.

Kyrkorummet sett från norr mot koret.

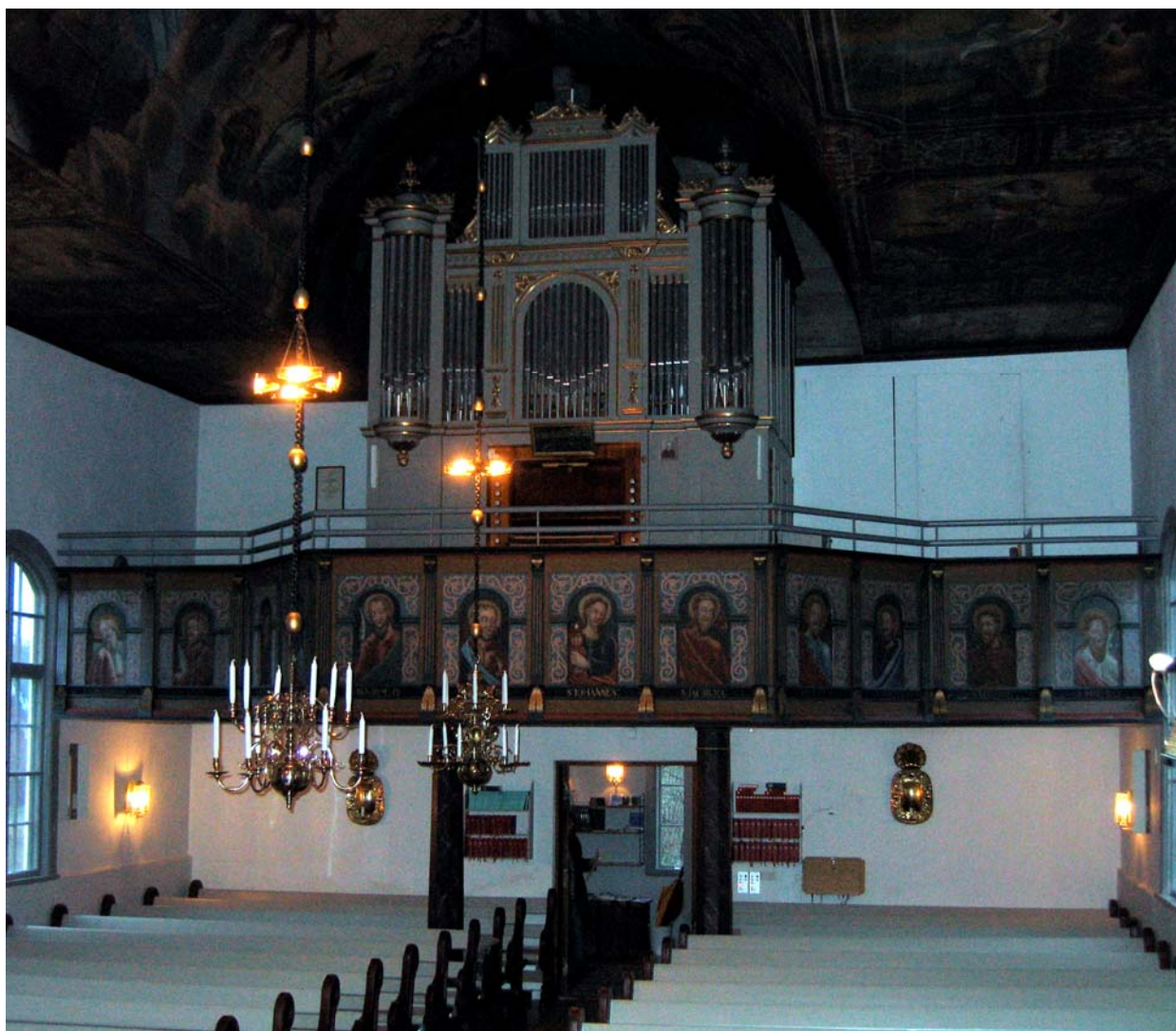
Den öppna bänkinredningen tillkom vid 1892 års restaurering, men bänkskärmarna kan utgöras av delar från den tidigare bänkinredningen. Bänkar finns i långhuset och på ömse sidor om koret. Bänkarna är målade i grågrön kulör och gavlarna är målade brunröd och mörkbrun kulör. Bänkskärmarna är målade i bl a beige, blått och guld.

Dopfunten av sten står i det ursprungliga koret och utgörs av en fot och en kupa av sandsten.

Dopfunten från tidig medeltid.

Orgelläktaren i norr har ett framskjutande mittparti. Läktarbarriären utgörs av speglar på vilka apostlarna är avbildade. Läktaren bärs upp av polygona pelare av trä, som marmorerats i brunt och guld. På läktaren står en orgel i nyklassicistisk stil i gröngrå kulör med förgyllningar. Fasadpiporna är stumma.

Orgelläktaren med barriären med apostlarna samt orgeln från år 1893.

Övriga inventarier utgörs bl a av ett triumfkrucifix och två figurer av trä, ett ståndur i svart och guld i kyrkorummets sydvästra hörn och fyra begravningsvapen i långhuset.

Sakristian avgränsas mot kyrkorummet med en fältindeldad barriär som kröns av tre änglar, ursprungligen ingående i den äldsta orgelns fasad. Barriären utgörs av fyra spegeldörrliknande sektioner som senare klätts in med masonit. Golvet i sakristian är belagt med en textilmatta över brädgolvet. Väggarna har samma utförande som i kyrkorummet. Taket är ett brädtak som målats i vitt. Taklisten är profilerad och målad i grått. I sakristian står en öppen spis med putsad och vitkalkad yta. Övriga inventarier utgörs bl a av ett gröngrått bokskåp med glasade dörrar, ett hängande votivskepp och äldre belysningsarmaturer av metall.

Vapenhuset i norr har ett golv av spontade brädor som fernissats. Väggarna är klädda med masonit. En trappa av trä leder upp till ett övre plan med ett rum med samma sorts golv-, vägg- och takmaterial. Trappan mellan våningarna är av trä och fernissad. Under trappan finns en elcentral.

Kulturhistorisk karakterisering och bedömning

Näsby kyrka är ursprungligen en tidigmedeltida kyrka som kompletterats och förändrats successivt. Såväl byggnadskroppen som inredningen uppvisar delar från olika skeden. Detta ger kyrkan ett sammansatt intryck, samtidigt som den långa kontinuiteten kan iakttas på ett tydligt sätt.

Den ursprungliga byggnadskroppen är tydligt avläsbar och som alltid omfattar ett medeltida byggnadsverk stora byggnadshistoriska värden. Någon dokumentation av murverket har inte gjorts vilket är angeläget om tillfälle ges.

Flera äldre kyrkobyggnader i länet byggdes till under 1700-talet med en tillbyggnad mot norr bland annat på grund av befolkningsökningen. Näsby kyrka är både ett gott och tidigt exempel på detta.

Kyrkointeriörens karaktär skapas i hög grad av den inredning och dekorerings från olika skeden som finns där. Det nya långhuset försågs tidigt med omfattande och detaljrika takmålningar som aldrig övermålat. Några föremål är särskilt gamla, t ex triumfkrucifixet och madonnaskulpturen. Altaruppsatsen, predikstolen, läktarbarriären samt en mängd lösa föremål härrör i första hand från perioden 1650 till 1750. Takmålningarna av J C Zschotzscher och större delen av kyrkointeriörens övriga konstföremål har stora kulturhistoriska värden, som goda exempel på kyrklig inredning under barocken. Med anledning härav bör framtida eventuella tillägg och ändringar därför avvägas mot dessa äldre tidsskikt.

Näsby kyrka har en orgelläktare utan läktarunderbyggnader, vilket är tämligen ovanligt i dag. Detta är en omständighet som inte bör förändras. Ovanlig är även den bevarade eldstaden i sakristian.

Sammanfattning

- Kyrkans sammansatta byggnadskropp speglar tre huvudsakliga byggnadsperioder. Under tidig medeltid tillkom ett långhus, ett kor och en absid. På 1720-talet vändes kyrkans orientering genom att ett nytt långhus tillfogades mot norr. Slutligen ersattes en tidigare klockstapel år 1807 av ett kloktorn. Denna händelseutveckling avspeglar sig tydligt i den välbevarade exteriören. Exteriören som helhet besitter därför höga byggnadshistoriska värden.
- Kyrkorummet med dess spår från såväl medeltid som barocktid illustrerar tydligt byggnadens utveckling. Takmålningarna, altaruppsatsen, predikstolen m m är välbevarade och besitter höga konstnärliga och kulturhistoriska värden och bidrar i hög grad till att ge kyrkorummet dess karaktär.
- Det medeltida murverket och den troligen medeltida takstolen vittnar om kyrkans byggnadstekniska historia. De är därför värdefulla som byggnads- och teknikhistoriska primärkällor.
- Kyrkans biutrymmen har inredning som är intressant, bl a spisen i sakristian och det i tornet förvarade ljudtaket från predikstolen. Äldre föremål tagna ur bruk och förvarade på annan plats i kyrkan är värdefulla för berättandet av kyrkans historia som gudstjänstrum.

Händelsehistorik

1150-1200	Nybyggnad – kyrkan. Äldsta stenkyrkan uppfördes, bestående av rektangulärt långhus och smalare kor med absid.
1200-tal	Fast inredning – dopfunten. En rund dopfunt av sandsten, tillskriven Njudungsmästaren, tillverkades. (ATA)
1690	Fast inredning – predikstol. En ny predikstol utfördes av Johan Kuhla. (ATA)
1706	Nybyggnad – klockstapeln. En ny, i dag ej bevarad, klockstapel uppfördes av byggmästaren Lars Höflin från Eksjö.
1726-27	Nybyggnad – nykyrkan. En ny tillbyggnad av trä mot norr uppfördes varvid kyrkorummet orienterades i nord-sydlig riktning. Samtidigt utfördes den befintliga altarpopsatsen. (ATA)
1738	Fast inredning – orgeln. En ny, ej bevarad orgel tillverkades av organisten Sohlberg i Sandsjö. (ATA)
1746	Ombyggnad. Konstnären Johan Christian Zschotzscher utförde kyrkorummets takmålningar. (ATA)
1786	Nybyggnad – sakristia. En ny, ej bevarad sakristia uppfördes av sten.
1807	Nybyggnad – tornet. Det befintliga klocktornet uppfördes 1807, samtidigt som den dåvarande klockstapeln revs. (ATA)
1892	Ombyggnad – restaurering. Vad gäller kyrkans exteriör tillkom takfotens tassar i samband med reparationer 1892. Ev tillkom även det tillbyggda vapenhuset då. Invändigt insattes bl a ny öppen bänkinredning. Ett förslag till utbyte av det invändiga målade taket genomfördes inte. (ATA)
1893	Fast inredning – orgeln. En ny orgeln byggdes av Erik Nordström, Eksjö.
1927	Vård/undersåll. Kyrkorummets innertak rengjordes och innerväggarna avfärgades med kalkfärg. (ATA)
1936-37	Ombyggnad – restaurering. Under ledning av den välkände kyrkorestaureringsarkitekten Erik Lundberg genomfördes omfattande förändringar i vapenhuset. Bl a insattes nya bredare dörrar av ek där. Samtidigt företogs ommålning av kyrkorummet i nya kulörer samt konservering av takmålningar, altarpopsats och läktarbarriär. Innerväggarna avfärgades i ljus gråvit kulör. Såväl konserveringsåtgärder och färgsättning leddes av konservatorn Sven Wahlgren, Kalmar. Utvändigt företogs putslagning och avfärgning samt målning av fönster. (ATA)
1940-tal	Fast inredning – orgeln. Den befintliga orgeln ändrades något, bl a försågs den med elektrisk fläkt. (ATA)

1942	Ombyggnad. År 1942 installerades ett nytt värmesystem med lågtrycksånga. (ATA)
1944	Ombyggnad – restaurering. En ny ytterdörr till sakristian insattes samt reparationer av vapenhuset omfattande inklädnad av innertak och innerväggar med masonit. (ATA)
1955	Vård/underhåll. Kyrkan fick en ut- och invändig översyn vad gäller puts, avfärgning och målning. (ATA)
1967	Fast inredning – orgeln. Orgeln restaurerades och återställdes av orgelbyggare Richard Jacoby, Farsta. (ATA)
1972	Vård/underhåll. En utvändig restaurering företogs år 1972.
1979	Vård/underhåll. Kyrkans inre restaurerades genom att innertaket rengjordes, innerväggarna rengjordes och avfärgades, golven lackades samt bänkarna, altarringen och läktarkolonnerna målades om. (ATA)
1998	Installation. Ett nytt brand- och stöldlarm installerades. (ATA)
1999	Vård/underhåll. Tak- och väggmålningar konserverades. (ATA)
2000-01	Vård/underhåll. Kyrkans ytterväggar putslagades och avfärgades i vit kulör. (Franzén 2004)
2002	Ombyggnad – restaurering. I vapenhuset installerades en ny toalett samt inrättades en ny trappa till övervåningen. (Franzén 2004)
2005	Installation. Kyrkan försågs med ny fasadbelysning. (JLM)

Källhänvisningar

Arkiv

Jönköpings läns museums arkiv. (JLM)

Länsstyrelsen i Jönköpings läns arkiv. (JLST)

Antikvarisk topografiska arkivet, Stockholm, genom kopior i länsstyrelsens arkiv. (ATA)

Litteratur

Edholm, Dag. 1985. *Orgelbyggare i Sverige 1700-1900 och deras verk*. Helsingborg.

Franzén, Anders. 2004. *Näsby kyrka, ut- och invändig restaurering och ombyggnad av Näsby kyrka*. Jönköpings läns museum. Stencilerad rapport.

Kjörling, Einar. Uå. *Näsby kyrka*. Stencilerad kyrkoberskrivning.

Pålenäs, Bibi. 2002. *Näsby kyrka, inventarier*. Jönköpings läns museum. Stencilerad rapport.

Svahnström, Gunnar. 1947. "Medeltidskyrkorna och deras inredning" i *Boken om Njudung, Meddelanden från Norra Smålands fornminnes- och Jönköpings läns hembygdsförbund*. Jönköping.

Willstadius, Gun. 1957. "Johan Christian Zschotscher. Hans liv och verksamhet som kyrkomålare inom Växjö stift" i *Kronobergsboken 1956/Hyltén-Cavalliusföreningens årsbok*. Växjö.

Tekniska och administrativa uppgifter

Jönköpings läns museums dnr: 207/06
Beställare: Vetlanda kyrkliga samfällighet
Fastighetsägare: Vetlanda kyrkliga samfällighet
Rapportansvarig: Anders Franzén
Foto: Anders Franzén
Län: Jönköpings län
Kommun: Vetlanda kommun
Socken: Näsby socken
Fastighetsbeteckning: Näsby 12:1, Näsby kyrka
Belägenhet: Ekonomiska kartans blad Näsby 6F 3a

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.